

Magyar Belügyminisztérium.
227326/1946.IV-12.B.m.sz.

Tárgy: A főispánokat az
államrendőrséggel
szemben megillető
jogkör tisztázása.

A MAGYAR ÁLLAMRENŐRSÉG ORSZÁGOS FŐKAPITÁNYSÁG,
BUDAPESTI és VIDEKI FŐKAPITÁNYSÁGA VEZETŐJENEK,
valamennyi VÁRMEGYEI és VÁROSI FŐKAPITÁNYSÁGA VE-
ZETŐJENEK, valamint VÁROSI ÉS JÁRÁSI KAPITÁNYSÁ-
GA, továbbá valamennyi HATÁR-ENDESEKÉRTI ÉS LEVÉRKAPITÁNYSÁGA és valamennyi LEGTÖRÖLÉSI KAPITÁNYSÁGA
VEZETŐJENEK?

SZÁMELTÉR.

Hozzám érkezett jelentésből megállapítottam, hogy a főispáni karnak számos tagja tájékozatlan abban a tekintetben, hogy általában felügyeleti és ellenőrzési hataskörük folyamánként, őket az államrendőrség hatóságával szemben milyen jogkör illeti meg.

Megtörtént, hogy az egyik vármegyei törvényhatóság főispánja, emberölés miatt megindított büntügyi eljárással kapcsolatban, a nyomozás mikénti lefolytatás tekintetében, a vármegyei főkapitányságot utasításokkal kívánta elhárítani, a főkapitányság vezetőjével pedig - aki őt a kérdéses ügyben tájékoztatta, - közölte, hogy jelentését tudomásul nem veszi: más esetben az egyik főispán a rendőri felügyelet alá helyezési határozat megváltoztatásaként, a rendőri felügyelet megszüntetését kívánta: ez következő esetben a főispán a vármegyei főkapitányság vezetőjétől havonként három ízben kért helyzetjelentéseket, egy további esetben pedig a főispán az egyik rendőrségi alkalmazottat állásától fel kívánta függeszteni.

Mint hogy az ilyen és ezekhez hasonló, kellő jogalap hiányában kiadott, főispáni rendelkezések igen könnyen surlódásokra adhat-
nak alkalmat, amelyeknek - végeredményképpen - a közérdek látja kárát,
szükségesnek tartottam, hogy főispánként, a magyar államrendőrséggel szemben fennálló jogkörüktől tekintetben, kimerítően tájékoztassam.

A főispánok mint vérszerző hatalom képviselőjének a magyar államrendőrség irányában az 1886. évi XXII. törvény cikk 57.§-ának A. pontjában biztosított felügyelő és ellenőrző joga van.

Az államrendőrség megszervezéséről szóló 1.690/1945.M. E. számú rendelet 5.§-ában foglalt rendelkezés szerint az államrendőrség a belügyminiszter legfelsőbb felügyelete és ellenőrzése alatt működik; s ennek a rendelkezésnek kiegészítése tárgyában kiadott 6.690/1945.

M.E. számú rendelet 1.§-a szerint a belügyminiszter közvetlen felügyelete alatt a budapesti és a vidéki főkapitánysága, az ezek alá a hatóságok alá rendelt rendőri hatóságok és szervek pedig a budapesti és a vidéki, a bírósi és járási kapitányságokat illetően pedig a vármegyei főkapitányságok közvetlen felügyelete és ellenőrzése alatt működnek.

A magyar államrendőrség szervei felett az 1.090/1946. M.E. számú rendelet alapján tényleges ellenőrzést gyakorol még az országos főkapitány is.

A főispánok az államrendőrség tagjaival szemben fegyelmi jogokra nincs: az államrendőrségnek külön fegyelmi eljárási szabályai vannak:

az államrendőrség taja ellen indított fegyelmi eljárásban sem a közigazgatási bizottságnak, sem pedig a főispánnak szerepe nincsen.

Semiféle vonatkozásban nem terjed ki a főispán általános felügyelő és ellenőrző jogköre a büntető perrendtartás és az ennek alapján kiadott nyomozati utasítás szabályain alapuló rendőri büntügyi nyomozásokra. A formaszzerű rendőri nyomozás ugyanis tisztán törvénykezési jellegű tevékenység, amelynek irányítója az államügyész /népügyész/ bizonyos vonatkozásokban pedig a bíróság az ellenőrzője: már pedig sem az 1886. évi XXII.t.c. szabályozás, sem más jogszabály törvénykezési szervekkel és községekkel szemben a főispán részére semmi nemű hatáskört nem állapít meg.

Nem avatkozhat be a főispán sem a rendőri büntetőbíráskodási ügyekben, sem pedig a rendőrség ügyintéző hatáskörébe utalt ügyek elintézésébe, mert az ezekben az ügyekben hozott határozatokat - beleértve a határozat alapját képező eljárást is - csak a magyar államrendőrségnek illetékes fellebbezési hatóságai jogosultak felülbírálni.

Szükségtelennek tartom, hogy a főispánok az államrendőrségi hatóságoktól helyzetjelentéseket kérjenek. A magyar államrendőrség vidéki hatóságainak szervezetéről szóló 225000/1946.IV.12.B.M.számú körrendelet 13.§-ának /2/ bekezdésében, valamint a 19.§-ának /1/ bekezdésében foglalt rendelkezések szerint a vármegyei főkapitányságok és a törvényhatósági jogú városi főkapitányságok vezetői a működési területük közrendészeti és közbiztonsági állapotáról a hónap 10. napjáig közvetlenül hozzám tesznek jelentést: e mellett az említett rendőri hatóságok vezetői a működési területük közbiztonsági állapotára vonatkozó statisztikai adatokat a hónap 10. napjáig a törvényhatóság közigazgatási bizottságának egyébként is megküldik, a főispán pedig, mint a közigazgatási bizottság elnöke, ezekbe az adatokba anyag is betekinthez. Minthogy a vármegyei főkapitányságok és a városi főkapitányságok vezetői a 1.030/1945.M.M.számú rendelet 36.§-a alapján a közigazgatási bizottságok tagjai, a főispán a közigazgatási bizottság ülésein ezeknek a rendőrihatóságoknak vezetőitől, a szükséghez képest, felvilágosításokat is kérhet.

Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a főispán, a magyar államrendőrség el szemben felügyeleti és ellenőrzési jogát csupán általánosságban gyakorolhatja, és ennek az általános jogkörnek gyakorlása kizárólag csak arra szorítkozhatik, hogy az államrendőrség hatóságainak és községeinek jogszabályokba ütköző, közérdeket vagy jogos magánérdeket sértő eljárásról a belügyminiszternek jelentést tétel.

Ez a felvilágosításkérés azonban nem nyilvánulhat meg a rendőri hatóságokhoz intézett rendeletekben, utasításokban, vagy felhívásokban, a főispán a rendőrihatóságok és szervek vezetőivel csak megkeresés formájában érintkezhetik. Ebből következik az is, hogy a z államrendőrségi hatóságok vezetői, vagy azok tagjai a főispánnal jelentkezni sem tartoznak.

Mindezekről a körülményekről a főispánokat egyidejűleg részletesen tájékoztatom.

Még kell állapítanom azonban azt is, hogy egyes rendőri hatóságok vezetői ugyancsak nincsenek tisztában feladatkörükkel, és olyan ügyekben is megvárják vagy megvárják közreműködésüket, amely ügyekben általános hatáskörüknél fogva - katelecsak lennének eljárni.

Időtörténet ugyan az az eset, hogy a főispán az egyik vármegyei főkapitányság vezetőjét egy kommunista elhatárolás miatt állásától megfosztott és rehabilitálását kérő egyén előéletének megvilágítására iránt kereste meg,

és mivel két hónap elteltelétől sem kaptak értesítést megkeresésére, négy ízben szorgalmazták az ügy elintézését. A várnagyi főkapitányság vezetője pedig ahelyett, hogy a többször is sürgős megkeresést elintézte volna, a főispánt arról értesítette, hogy a nyomozásra utasítást semmi joga.

A várnagyi főkapitányság vezetőjének ez az eljárása a fennálló jogszabályokkal erősen ellentétes.

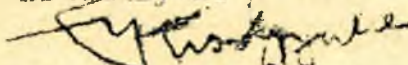
A Magyar Államrendőrségnek tudva lévén az is hivatásit kénezi, hogy a hatóságokat törvényes intézkedéseikben támogatja, megkeresésükre képest a szükséges segédkezet nyújtja, és a közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó rendészeti ügyekben a szorosra vett rendőri feladatot teljesíti.

Az előélet megállapításán nyilvánvan a rendőri hatóság feladatát képezi, és ezért a várnagyi főkapitányság vezetőjének érdenben haladéktalanul el kellett volna intéznie.

Ilyen és ehhez hasonló jogszabályellenes eljárás elkerülése végett utasítom a rendőri hatóságok vezetőit, hogy - hivatásuknak megfelelően - az állami és a közigazgatási hatóságokat működésükben mindenben támogatják, de különösen támogatásuk intézkedéseikben a főispánokat, akik a kormány, mint a legfőbb végrehajtó hatalomnak a képviselői és akik legtöbbször éppen a kormány rendelkezései alapján járnak el: igyekezzenek a rendőri hatóságok vezetői a főispánokkal a legteljesebb megértésre jutni és az együttműködést tőlük telhetően biztosítani, mert a megértő együttműködés a közigazgatás zavartalanulnak és sikeres működésének elengedhetetlen feltétele.

B u d a p e s t, 1946 április 19.

A kiadomány hit. léül:

rendőr irodai százados

R a j k L á s z l ó s.k.
belügyminiszter

137

M.	Rendörög		
vél. kaptalányok.			
Évi	46	16	27
733	kő	—	neh.

B-Beregi

Erdőgazdálkodás

Termelés

Drattar

446 V. 35

A/V. celi